

Numerul 2. Oradea-mare 12/24 ianuarie 1897. Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Munca.

Nuvelă originală.

(Urmare.)

„Cum eră aşă pus pe gânduri, se hotări ca să nu mai plece de-acasă în ziua aceea, mai bine eră să lucreze ceva. În scopul acesta se aşedă la masa sa, şi încep să schiţeze pe foi mici de carton, impresii şi momente ce le vęduse şi care-i treceau prin minte. Adesea îşi aruncă în cursul zilei ochii la fereastră ce-i eră împotriva, şi acum vedea chipul ce i se arătase în zorile dimineţii, transformat într'o fiinţă liniştită, plecată pe ghergef, aşedată în colţul ferestrii, la muncă, care se continuă fără intrerupere. O privă din ce în ce cu mai mult interes şi se pomeni că pe una din paginile lui albe resăriră conturile fiinţei, care cu acul în mână într'un moment de ostenţă, apărea cu faţa-i mişcătoare şi cu fruntea pe care erau scrise atăta mândrie şi resigăniune, — ca şi cum ar coase destinele omeneşti.

De-odată o lumină fulgerătoare i străbătă mintea, toată confusiunea ideilor sale se lămură, aşă cum se limpeţeşte o apă turburată. Şcidea de-acum în colo ce avea să facă. Se

hotări, să nu mai peardă un singur moment şi să înceapă de cu ziua viitoare tabloul cu care are să-şi încerce norocul.

Pictorul nu-şi mai părăsiă locuinţa, zugrăviă bărbăteşte pe pânza ce şi-o întinsese spre lumină, incunjiurat de vopseli, pensule şi paletă. Din când în când îşi intrerupea lucrarea, pentru ca să prepare vopseala în nuanele gamei de color, întunecându-o sau luminându-o; or se rađimă în toată înălţimea lui de atlet, de stęlpul ferestrii şi o privă pe ea îndelungat, liniştit şi scrutator.

PRINŢUL CAROL AL ROMÂNIEI.

Sърmana fată, când îl zărise pentru prima dată, aşă postat dea-dreptul ei, se speria. Cine eră şi streinul acesta, care venise să-i strice liniştea! O tristeţe o cuprinse, se simţia strimtorată şi totuş i se părea că-l cunoaşte, că-l mai vęduse odată, curënd, în vis or aievea, — atât de viu se exprimă în unele suflete simpatiile momentane. Şi cu toată frica ei de necunoscut, fiinţa ei par că prindea putere, când îl vedea pe el, voinic ca un brad, vęnos, cu spetele late, oglinda vieţii, şi nedumerită trebuia să se uite în faţa lui cu peliţa pęrguită de vęnt şi de soare, — în ochii lui nepętrunşi, întunecaţi şi mari, a căror priviri totuş erau atât de luminate.

Pe cât eră de înfricată, i se părea că o largă suflare de viață o isbiă în față și chipul ei sarbede în încălziă de o rumeneală slabă; pe cât eră de strimtorată, i se părea că de-odată orizontul ei mărginit devenise vast și fără hotare, de când privirea ei se muia în aceste orbite cu bulbii scilpicioși. Vedeă acum prin ziduri fără stavili, pentru că sufletul ei se trezise din amorțeala în care vegetase, și acum vibra în tonuri care-i deșteptau priceperea pentru fericirile lumesci.

Nu se mai gândia nici la anii trecuți, strecurăți în uniformă ei viață, — nici la viitor, — trăia cu bucurie fiecare moment din prezent.

Vecinătatea lor și ocupaținea lor asemănată, la locul lor de la ferestri, i asociă încâtva, la o muncă întovărășită. Des de dimineață începeau să lucreze, pe întrecute cu acelaș zel, și numai din când în când se odihniău, aruncându-și câte-o privire fără să-și dea samă, vrăjiă un zimbet de mulțumire pe fețele lor.

Starea aceasta sufletească eră determinătoare, pentru întreaga ei ființă și în creerul ei se produse un fel de dragoste streină, sentimentală și lăcrămoasă, care semănată în absolută singurătate avea cel mai bun teren de desvoltare.

Natură concentrată, i se robise lui, așa de voie, fără păs, de ceea ce putea să s'aleagă; — dragoste cerebrală, nenutrită și ne 'mboldită, care rezultă din necesitatea ce frământă omenimea de a umple mereu rolul eului seu, cu ilusiuni născocite.

Și oare nu este aproape egală aceeaș senzațune care ne o dă realitatea sau ilusiunea care ne leagă și ea în speranța de a ne crede fericiți, pe când de fapt trăim în propria noastră amăgire.

La mici intervale, cunoșcința lor se transformase într'un fel de prietenie, un fel de schimb al bunătății lor, de care amândoi se bucurău în măsură destul de mare.

Primăvara începea să se încălzească, lucrau cu geamurile deschise, nu puteau să nu se salute; înteu se mărginiău la o simplă mișcare a capului, mai târziu inse își diceau „bună dimineața!”

Ea când îi auți pentru prima dată glasul lui cald, i se părea că o dogoreală o pătrundea, o dogoreală care pornia de la inimă și i se suia în cap, iar de-acolo i se respândia în trupul ei lihnit; iar această căldură răscolia și ațită nădejdea care de mult eră îngropată în cenuse.

Este curios ce lucruri bizare își alege natura în combinațunile ei; fără de veste se prinsese de ea chipul acestui bărbat, care habar n'avea și o urmăriă mereu în uritul singurătății. El care avea mai multă viață în degetul cel mic, decât ea în tot corpul ei plăpând, ca și cum prodigalitatea dăruită unuia ar trebui să întregască lipsurile celuilalt.

Or cum ar fi fost, nu putea să scape din vederea bătrânei, metamorfosa ce se petrecea în toată firea Otiliei. Nu-ș da inse samă ce putea să contribue la îmbunătățirea moralului ei, — n'avea pricepere de starea ei sufletească; de altcum ar fi cređut-o mult prea cuminte ca să presupue o astfel de slăbiciune, — pe care ar fi clasificat-o de nerođie.

Nu-i vorbă, fii-sa, care eră de altă dată atât de tăcută, acum se făcuse mai vorbitoare; gura care nu zimbăia nici odată, își perduse cercul amar care o încungiuă. Buzele-i și ochiul erau muiate de duioșie.

Mai mult, și gusturile ei începeau să se schimbe.

Odată își esprima dorința să facă o plimbare. Lucru estraordinar.

Mumă-sa, la auđul acestor cuvinte remase incremenită, începea să creadă că sănătatea ei se îmbunătățise, pentru că bănuia totdeauna că pe ascuns eră măncată de boală.

Cu cea mai mare bucurie primi propunerea fii-sa. Făcură proiectul să iasă duminica viitoare.

— Să ieșim afară din oraș, mamă, — i dise Otilia, — am plăceré să me plimb de-alungul pădurei.

— Bine, — respunse ea, — numai să putem ajunge pân' acolo, nu știi că-i departe.

Ridënd se miră de temerea mume-sii. I se părea că de atâtea ori fusese și mai departe.

Chiar din ziua aceea aceea începea să se prepare pentru plimbarea proiectată, consacră sara câte-un cias pentru prepararea toiletei ei, care eră desnodată. Eră indemănică și avea o cochetărie naturală. Cu câteva tăieturi rochia-i simplă, avea croiala de modă, și o floare, o dantelă arangiată de mână ei, făceau pălăriuța ei modernă, și gătită așa în mândria impunejoare a sărăciei, n'o întrecea nici când cea mai lucoasă femeie bogată.

Eră în toiul primăverii. O și superbă, atmosfera eră dulce și vântul suflă. Soarele deșteptase orașul înveselindu-l, stradele cele mai triste și somnoroase zimbăiu în baia de lumină, văi și dealuri străluciau serbătorește.

Amëndoue cu pași repeđi, traversară orașul. Ea umblă ușoară cu o electricitate, ca și cum n'ar fi atins pământul, par că plutiă, grăbită s'ajungă la verdeață, afară de șgomotul orașului.

Este curios, că precum natura reinviată deșteaptă în inimele noastre speranță, încredere și iubire, tot așa dragostea trezită caută să trăiască în natură, ca și cum Dđeu ne-ar deșteptă simțurile pentru frumșețile lumii, arătându-ne că numai în astfel de condițiuni face viața vrednică de a fi trăită.

Ajunseră la respântie, și acum apucau în alea cea lată de castani. Scăpate de stradele orașului indesuite de lume, își potoliră pasul. Otilia inse nici acum nu-ș da sama, că putea să fie ostenită, mergea înainte mai liniștit, amețită de aer și de lumină. Inima-i încep să palpate mai repede, pentru că eră aer care-i respiră acum, aer proaspăt care în comparație cu aerul din odaia ei, i se părea comprimat. Cu el trăia mai repede și grăbit. Vântul molatec de primăvară adia lin și domol, alintându-o și mângăindu-o, tămăiat de mirosul reșinos al brađilor. Și toate împreună erau pentru ea un elixir care răsbiă din pajșteea de iarbă incolțită, din boschetele inmugurate, din mirosul balsamat al florilor selbatice, — un elixir care-i da putere spre a se puté urcă pe căi imposibile în culmea munșilor, prin desisuri afunde în inima pădurii.

Aceasta forță potențată în corpului, — slăbi inse de-odată. Reacținea își luă locul, — bătută de oste-neală căută să apuce un loc, unde se puseră să se odihnească.

Pictorul zărise că vecina lui făcea pregătiri să iasă. N'o mai veduse nici odată pe stradă; curios se grăbi să o urmărească pentru ca s'o poată vedé în toată înălțimea ei — o cređuse scălciță, sau șchioapă vedënd că nu părăsiă odaia nici odată.

(Va urmă.)

MARIA BAULESCU.

Odihna dulce.

*Nu vreau amor, nu vreau plăcere,
Nu vreau nebune desfătări;
Dar inima adesea cere
Pe-o tristă liră dulci cântări!*

*Și uneori ah! me răpește
Avântul dulcii poezii,
Și 'n alte plaiuri rătăcește
Aripa tristei fantazii...*

*Și uit că viața e amară,
Și uit de fărâmi fără flori;
Iar inima s'avântă, zboară
In sferi înalte, fără nori!*

*Și-acolo sus un splendid soare
Admîr și cred în Dumnezeu.
Și sufletul nu me mai doare...
Cu toate împăcat sînt eu!...*

*Nu vreau amor, nu vreau plăcere,
Nu vreau nebune desfătări;
Dar inima adesea cere
Odihnă dulce, dulci sperări!*

1896 decembre.

AL. I. ȘONȚU.*

Din dorul Românului.

*Dor, dor mi-i dor
Și de dor stau să mor.*

Un caracteristic la poporul nostru este melancolia. Timpurile grele ce atîta vreme au apăsătorit sufletul său, grigile și necazurile nu numai familiare, dar și acelea de a apără moșioara de tirani, adesea l-au făcut trist, meditator ca un timp de tristă memorie a timpurilor trecute și cu o adîncă premeditare în întunecatul viitorului.

De cîte ori momentele cari la alte popoare suscită plăcere, bucurie și veselie, el le privește tainic, le examinează cu deamîeruntul și apoi totuș rămîne rece. Adesea voind să-l distragi prin lucruri cari intru adevăr îi suscită plăcere, mai nainte te judecă din al seu punct de vedere și abia tîrziu se apropie de tine cu sfială și iarăș numai după ce mult ai stăruit în propusul teu, se apropie cu deplină încredere în tine. Și-ș petrece, se veselește, inse aceasta petrecere, aceasta veselie a sa se reduce numai la un singur moment, la dor și jale. În aceasta stare adîncit doinește el ca un om, că dorește țile dulci, țile senine. Plin de emoție cîntă el dorul seu la coarnele plugului, cîntă dorul în fundul și desîșul codrilor și numai dorul și îl face să ia fluera 'n mîna și reșimat pe botă, cu îndinciosul căne lîngă sine, ocolește și-ș pașce turma sa.

Și aceasta doină cîntă jale și cîntă durere cuprinde în sine. În ea-ș varsă el tot focul inimii, în ea dragostea, în ea toate. Nu este putere sub soare care să-l poată abate, nu este gură care să-l mîngăe. El doi-

nește și cîntă cu atîta foc și dor, de resună codri și câmpii, văi și dealuri. Toate cu tăcerea lor mortală par că la el ascultă. Pêtruns de acest tainic simțemînt, ajutat și de memoria sa deosebit de ageră, în fantasia sa alcătuește și exprimă tot ce inima-i dictează, așă că ascultându-l este peste putință să nu-l admiri. El cîntă doina sa și cu ea farmecă pe ascultători așă s. p. cînd feciorul chemat să-și facă slujba împărătească, el nu deplînge atîta pe casnici, pe ibovnică, ci făcînd o ochire în giurul seu, deplînge țilele acelea ce i-au fost lui pline de fericire, cînd adecă eră la sapă, la plug, în codru și liveți cu boii, cu turma sa. Ca exemplu servească următorul cîntec:

*Doamne cum m'ai pedepsit
Și-așă reu m'ai urgisit,
Zbiciu 'n cuni îmi putrețește,
Plugu 'n șopru ruginește,
Boii în grajd îmi odihnesc,
Pămîntele 'nșelînesc;
Iar pe cărările mele,
Crește numai dor și jale,
Făr' mine ce-or face ele?*

El cunoaște că acest dor îi mistue sufletul și-l muncește mereu, d'aia țice:

*Dorule bucat' amară,
Eși de la inim' afară!
Dorule bucată rea,
Eși de la inimea mea!*

Căci:

*D'aș puté eu doru prinde,
Cum m'aș duce și l-aș vinde,
L-aș da la altul să fie,
Și la min' să nu mai vie.*

Și oare cine poate tînuî dorul tinerilor, este oare putere care să-i rețină și unul altuia, fie feciorul la lucru în fundul codrilor, fie fata la furcă, la resboiu, ori la cules de cucuruz, să nu-ș cînte cu atîta maestrie dorul sufletului. Se ceartă, se dușmănesc, dar la urmă fiind fiecare singur, cîte nu-ș cîntă, căci:

*Doze doruri într'un loc,
Nu trebe mai mare foc,
Doze doruri într'o țară,
Nu trebe mai mare pară.*

Și de aceea:

*Dorul de cine se leagă?
De cine-i cu mintea slabă!
S'o legat și d'o nevastă,
Ș-o lăsat resboiu 'n casă;
S'o legat și d'un voinic,
Ș-o lăsat plugu în câmp,
Ș-o plecat, o alergat,
Pân' de mîndruța-i o dat.*

Și fiind că dorul ăsta le face lor atâtea gînduri, ei în feluri, în chipuri, îl afurîsesc, țicînd:

*Cine m'o dat dorului,
Aibă casă cucului,
Și odihna vîntului,*

* Un nou colaborator al nostru din București. (Red.)

Cum n'are cucu casă, ci pribegesc din loc in loc, cum n'are vântu sălaş și loc de repaus, așa să nu aibă nici dorul. Ce bogăție de idei!

Ce n'ar face ei ca dorul să nu-i chinue, să le dea pace? De și e cam rușine de lume, ca cineva să iubească și iubindu-se să se întâlnească, căci incheip în gura lumii, și „gura lumii ti slobodă“; totuș ei prefer mai bine să se întâlnească să vorbească gură cu gură, căci:

Lasă lumea să vorbească,
Numa mândra să-mi trăiască!

Prefer întâlnirea decât doritul, căci:

Dragă bade bădișor,
Nu-mi trimite-atâta dor,
Pe părâu și pe isvor,
Pe gurile tuturor,
Trimite-mi mai puținel,
Și vin' tu bade cu el!
Vină bade când gândesc,
N'astăptă să te doresc;
Că deu doru de la tine,
Peste multe dealuri vine,
Și nu-l poate oprî nime.

Maidan, in decembrie 1896.

LIUBA-IANA.

Ce veselă...

Ce veselă e glăsuirea
Prietenilor mei, in cor,
Lovind păharele aurite
De vinul dulce, spumător.

Și lăutarii cântă, cântă
Un cântec vesel și nebun,
Iar prietenii de fericire
Și bucurii, atâtea-ș spun.

Eu îmi ascund in palme fața,
Și trist, îmi rașem capul greu:
Și plâng... de ce? o șcît prea bine
Numai tu singură — și eu.

ENEA P. BOTA.

— Antoane, prea e murdar șervetul ăsta.
— E vorba, să-mi dați voe: sînteți prea pretențioși — e vorba.
— De ce?
— Pentru că — e vorba — până acum 40 de clienți s'au șters cu șervetul ăsta — e vorba — și nici unul n'a protestat.

Copii teribili.

Dna X, o virtute indoioasă, smulge din mînile copilului o păreche de foarfeci, cu care se jucă:

— Nu e bine să te joci cu lucruri ascuțite.
— Dar tu de ce te joci cu mustățile căpitanului de pompieri?

Despre magnetismul vital.

(Fragment din opul »Puterea credinței« încă in manuscris.)

(Urmare.)

Și drul Joh. Passavant (Lebensmagnetismus und Hellssehen pag. 44) face atent cu toată insistența asupra abuzului la întrebuițarea puterii magnetice. El dice: „Ori ce influință magnetică care nu provine din motivele cele mai curate, și care scot la iveală ceva alta decât binele și salutul celui suferitor, e o nelegiuire ce aduce adese-ori numai nenorociri“.

Deja in antichitate eră magnetismul cunoscut ca remediu de tămăduire, inse el eră adăpostit de profanațiune, ca să nu ajungă in mînile celor nevrednici o putere, cu care s'ar puté face un desastru, iară aproapei seu numai nenorociri mari. — Preoții păziau aceasta putere ca un misteriu și tratau bolnavii lor in temple cari erau consacrate ȳilor.* Plin de respect așteptau pacienții influința tămăduitoare dumnezească, și nu mai puțin respectuoși procedau preoții la manipulațiile lor magnetice, cari de bună samă nu vor fi fost cu mult deosebite de modurile de procedură de astăzi — dară modurile, procedurile n'au nimică de a face; pentru că puterea adevărată operatoare zace in voia adevărată, in dispozițiunea sufletească, sfințită, contemplativă, in increderea pîtrunȳitoare in Dumnezeu fără care nici magnetismul vital nu are nici o insemnătate, acealaltă — forma la tratament — e lucru secundar. Acei cari dorm in un somn magnetic, sau acei cari sînt apucați de un somn in templu, de un așa numit „somn divin“ relevară apoi mijloacele potrivite contra celor mai diverse defecte și suferinți, atît pentru sine cît și pentru alții sau au fost tămăduiți direct. Passavant (Lebens magnetismus und Hellssehen pag. 298.) dice despre modul de tratarea magnetică a preoților din antichitate următoarele: „Dacă ne întrebăm prin cari mijloace se provocau in temple situațiuni estatiche, apoi ne putem imagina felur te influințe după analogia aparințelor magnetice. Modul de tratare al preoților a ramas inse totȳauna un misteriu. Noi șcim inse că bolnavii se pregăteau pentru aparința lui Dumnezeu, așa dară pentru estase, prin post, fricțiuni, sacrificiu, binecuvîntări, la care ocaziune se poate cu toată siguranța presupune, că o repețiată atingere a celor bolnavi, cu obiectele sacre, de care se usau ei, nu va fi lipsit; și e tocmai de nevoie a acceptă aceasta, că influința magnetică se va fi esprimit in tot aceeaș formă ca și la noi, d. e. prin manipulațiuni. Cine nu avea nici o dispozițiune spre starea somnambulă, nu eră de adus nici prin aceste mijloace in aceea situațiune de a avé visiuni; pentru un atare om avea un altul vîștunile necesare adevă: un somnambul vede mijloacele trebuincioase pentru el“.

La unele popoare orientale, cari sînt din cauza firei lor contemplative, prea dispuse pentru o stare estatică, se găsesc și astăzi încă aparinți minunate pe acest teren. Fachirii indieni se transpun arbitrar, fără

* Plotin vorbeșce despre interdicțiunea de a comunica ceva la intemeierea de misterie, celor profani și neinițiați, pentru că aceasta știință nu e de a se comunica, adevă nimeruia care nu a avut parte a cunoașce misterul din propria sa contemplațiune, nimeruia care nu e vrednic, nu sînt a se relevă cele dumnezești. (Passavant Lebens magnetismus und Hellssehen. pag. 272.)

PRIMĂVARĂ IARNA.

nici o influință străină, în o stare, în care încetează toată aparința unei vieți ordinare, decad în letargie, rămân astfel mai multe luni în această stare, și reinvie apoi din nou la viața esternă ordinară.

De la popoarele Asiei bătrâne a ajuns magnetismul la Egipt, unde preoții acestei țări transpuneau bolnavii în o stare de somnambulism și astfel îi tămăduiau apoi de ori ce suferință.

Din orient a venit apoi secretul magnetismului la Greci. În templul lui Aesculap era introdus un spațiu deosebit pentru cure magnetice. Din Grecia a ajuns acest remediu admirabil de tămăduire la Roma și mai târziu în evul de mijloc ajunse acest secret încă odată în Europa prin Arabi.

Mesmer e așa dară fals și pe nedrept privit de unii de inventatorul acestei puteri. Medicul renumit Paracelsus (numele seu adevărat era Philippus Aureolus Theophrastus de Hohenheim Bombastus, născut 1493, mort 1541. Pe timpul acela era modern a latinisă numele și așa se numi el Paracelsus (a scris cu mult mai înainte decât Mesmer) pe la începutul secolului al 16-le despre magnetism, ca despre o calitate ce aparține corpurilor viețuitoare. Paracelsus a avut mulți adepți și succesori. Elevul seu cel mai însemnat era celebrul van Helmont. De și magnetismul a înfășoșat o mulțime de fapte, cele mai convingătoare și cele mai surprinzătoare, totuș această putere minunată ce zace în natura omului, a intimpinat totdeauna din partea științei în de comun un prejudiciu de tot neexplicabil, ba chiar de tot fanatic. Precum mai înainte Paracelsus și elevii sei, tot așa avea și Mesmer și discipulii lui, contrarii sei inverșunați ca d. e. Puséгур, Deleuze și mai pe urmă Dupotet. Cu toate acestea magnetismul a fost foarte în curând recunoscut de o putere tămăduitoare și s'a lăjit repede peste toată Europa. Și America a percurș-o el în un sbor triumfal — cunoscutul Lafayette este acela care a dus într'acoio cunoștința despre magnetism.

În anul 1841 a introdus în știință chirurgul scotir M. Broid niște aparințe sub numele de „ipnotism“ (de la cuvântul grecesc *υπνος* = somn.) Și anume la o samă de oameni se arată la fiecare privire înțepenită a unui obiect lucitor, chiar și a unui altui obiect, o stare dormitândă. Profesorul din Lipsca J. Czernek și-a dat în anul 1873 toată silința să argumenteze, că toate aparințele magnetismului vital la un loc, se țin de domeniul ipnotismului. La disertațiunii publice făcuse el încercări cu raci, găini, paseri și broașce, transpunându-le pe aceștea numai prin ținerea lor cu mâna în un fel de letargie, și aceste animale remaseră un timp în acea pozițiune nenaturală; din aceasta deduse profesorul Czernek, că magnetismul animal nu există de fel, ci, că el aparține numai domeniului inchipuirii; — din aceasta reesă inse în realitate numai, că aceste aparințe foarte varie și diverse ale magnetismului el nu le-a priceput de fel, și că a avut o cunoștință numai de tot superficială despre magnetismul vital și aparințele lui, pentru că aceste aparințe nu se lasă de fel explicate simplu numai prin proceduri corporale, deci inchipuita sa precizitate științifică de observare a lăsat foarte mult de dorit, sau mai bine zis „era cu totul defectă“; și reproșul seu „despre observarea neesactă“ este așa dară de a se observă ca o sentență pusă a-nume numai pentru sine. Tema nu e deplină așa de ușoară precum și-a inchipuit o profesorul nostru dl Czernek; ei cu mult mai complicată decât a creșut el, pentru că domeniul magnetismului vital e mare, și nu

se mărginește numai la unele fenomene somnambule, precum le credea el, și cine vré să le cerceteze cu temeiul, acela să nu se sfiască de un studiu serios, — experimente cu raci, cu găini, cu broașce, nu sânt suficiente spre a puté esplică aparințele magnetismului. Ací e bine să ne aducem aminte de unele cuvinte care vădesc un spirit cu totul liber de prejudiciul care l-a exprimat celebrul François Arago (pe care de sigur nu-l va acasă nime de „observator neesact“) încă cu ocașiunea cercetării magnetismului animal: „Celui qui en dehors de mathématique pure prononce le mot impossible manque de prudence“.

Cu ocașiunea acelor desertațiuni se năpustise profesorul Czernek și asupra spiritualismului și asupra reprezentanților sei în un mod de tot neindreptătit și aspru, de sigur creșând, că numai ei posedé facultatea adevărată a unei observări științifice, pe când alții au un drept mai mare de a pretinde o atare facultate de observare, și au pe lângă aceea incontestabil un merit cu mult mai mare pentru știință decât el, ca d. e. Wallace, Crookes, du Prel, Hașdeu și alții cunoscuți spiritualiști și spiritiști.

Noi spiritualiști și spiritiști putem deja astăzi exprima cu toată încrederea cuvântul: Mulți sânt de ai noștri cari poartă o luptă energetică, cari sânt investigatori conșcințioși, talentați și abili, față cu prejudiciii apostoli ai așa numitei științe; față cu modernii, atacurile neindreptălite și arogante nu ne mai pot strică cauzei noastre, care n'are frică de lumina zilei, ci din contră o caută. — Opiniunile noastre în cea ce se ține de procedura viitoare, și de destinul final al spiritului omenesc, pot în unele privințe să divergeze, ~~ino~~ noi totuș am recunoscut cu toții că spiritul nostru e nemuritor și aceasta e principal, aceasta este mai înțeles totul. Și în celelalte părți va veni lumea cu incetul la mai multă claritate — timpul pentru aceasta nu e departe. Mai întâi e de a combate materialismul și „modernismul“ cu urmările sale demoralizătoare și nimicitoare de perfecțiune și de sublim; și de a-l aduce sub stindardul idealismului.

În urma cercetărilor făcute de profesorul Czernek și a lui Braid, se numesc astăzi de lumea cea așa numită învățată, toate aparințele ce aparțin domeniului magnetismului vital (numit și vitalism), cu un nume științific „ipnotism“. Așa a căpătat magnetismul vechiu, sau magismul vechiu, care a existat totdeauna ací, pe care l-au cunoscut deja anticii noștri foarte bine, de-odată un nume nou, sau mai bine zis, magnetismul a fost din nou botezat. Modernii l-au botezat ca să fie el mai modern pentru ei — fie! — Mulțimea acestor domni învățați au pretins totdeauna o introducere formală în templul Minervei și o recomandațiune ceremonială a aparințelor ce nu se pot denegă, dar cari sânt totodată și incomode pentru ver un coleg de ai lor, pentru că altmintearea nu le apare lor nici un fenomen, nici o aparință, care zace numai ceva afară de șablonul științei, demnă de aprețierea lor, sau mai bine zis — ei se tem de a da atențiune unui obiect care e în ochii soșielor lor de știință urgisit, și peste tot (mai totdeauna) n'au ei nici curagiul de a întreprinde cercetări independente pe niște terene științifice, cari sânt pentru știință cam lunecoase, unde ușor poate ver unul din ei alunecă și pică din ochii colegilor sei, dacă începem în adevăr de a pătrunde cu rațiune și cu cunoștință în natura lucrurilor. O atare introducere în porticul științei, a și urmat, ei pot așa dară pe copilul orfan și lăpădat din noul a-l boteză, cu ori ce

nume ar fi, aceasta n'are nimic de a face! — in ființa sa el rămâne tot acelaș de mai înainte. — El și-a e-luptat cel puțin pe un oareș-care timp și sub numele cel nou, intru cât cercetările se mărginesc numai asupra aparințelor esterne, intrarea sa sancționată in porticul științei, care atât de lung i-a fost refușat; dar procedurile interne psihice nu sânt nici observate, nici înțelese. Așisderea aceasta intrare va dură numai atât de lung, cât timp va fi copilul suportabil, binecrescut și nu va cășună domnilor celor învățați prea multă durere de cap, căci altmintrelea va fi el din nou esilat, și spre aceasta se pare că se află din nou destule șanse, deoarece-ce se vede deja oareș-care nemulțămire, că in decomun s'a ocupat atâta lume cu un atare obiect atât de capricios, care causează comodității reprezentanților științei numai neliniște și neplăcere, și le pune înainte niște probleme in cale, pe care acești savanți iscușiți nu le pot rezolvă, (și aceea nu e adevărat, nu există.) Ignorarea totală a astorfel de lucruri e cu mult mai plăcut și mai comod — atunci nu e de nevoie de a se lăsa stingirit din comoditatea sa obicnuită, ci poate rămâne și mai departe, in toată voia, in obiceiul seu vechiu și anume in letargia științifică, in ignoranță.

Tot așa nu e de nevoie de a repeți, că și „transmisiunea gândurilor“ care astăzi a esercitat o senzațiune atât de indreptățită, cade încă cu totul in dominiul magnetismului vital.

De altcum e terminologia „magnetismul vital sau animal“ falsă, de oare-ce aceasta putere n'are nimic de a face cu magnetismul pământesc sau metalic, ceea ce Mesmer a înțeles abia mai târziu; cu totul mai corect se potrivește aci cuvântul „magism“ ca conținut al unei puteri mari, lăitate peste toată natura, a cărui etimologie este de a se deduce de la cuvântul indic „mah“ — mare, de unde se derivă și numirea de „mag“ — magic.) Precum am șis mai înainte, nici Paracelsus, nici Mesmer n'a descoperit magnetismul, ci magnetismul e intrat prin ei in o nouă fasă in dezvoltarea sa; magnetismul in sine inse este, de oare ce zace in funcțiunile naturale ale vieții, atât de vechi ca și lumea. Noi îl aflăm prin timpurile cele mai vechi in India, in Chaldea, in China, Persia, Babilonia, Palestina, Egipt și mai târziu in Grecia și in Roma ca o doctrină secretă, ca un mister. Punerea mânilor era in anticitate adese forma cea mai întrebuintată pentru tămăduirea bolnavilor. Ennemoser declară legile lui „Manu“ cărțile lui „Zentavesta“ și tradițiunile iudaice ale „Cabalei“ de documentele cele mai vechi asupra magiei. Religia Indiei se bazează și astăzi încă cu totul pe magie.

Învălitura eterică, care incungiură nemijlocit spiritul nostru (cu tot dreptul susțin unii nodul nerval de la apropierea stomacului sau de la inimioară, așa numitul „sistem gangliar“ de locul cel adevărat, in care învălitura fluidă a spiritului (adecă sufletul) are sediul seu și e mai cu samă legată de corpul material — de aceea provine așa de adese, că somnambulii citesc, ved, aud și cunosc felurite obiecte cu stomacul . . .) și despre care am vorbit mai sus, e așa șis un prototip fidel al treptei de dezvoltare a omului cărui îi aparține ea, și oare corespunde după calitate cu totul curățeniei și calității omului, trăiască el materializat adecă incorporat ca om aci pe pământ, sau fie el trecut dincolo in existența curat spirituală.

(Va urmă.)

ISIDOR LEȘIAN.

Cântec din ședetoare.

Mi-a dat măicuța un fuior
Și-l torc cu ea in vatră,
Și nu șă vin unde mi-i dor —
Măicuța are 'n sinișor
O inimă de peatră! . . .

Să nu me lase, dragii mei,
Să vin in ședetoare,
Ci lângă vatră la schintei
Sa stau cu ea și nu cu cei
De cari la pept me doare! . . .

Ș-am tors . . . de silă cum am tors,
Mai reu decât mai bine,
Și mult me mir de cum s'a 'ntors
Și fusul, că prea mult n'am tors
In lacrimi și suspine! . . .

In urmă focul ni s'a stins
Și ne-am culcat indată
Ș-un foc in peptu-mi s'a incins,
Și n'am putut să dorm de plâns
Ș-am plâns noptița toată!

IOSIF STANCA.

Despre boalele de stomac.

Unoașcerea gradului de digestibilitate ale alimentelor, toleranța și reacțiunea stomacului față de dênsele, precum și valoarea lor nutritivă, cu alte cuvinte igiena alimentară, presintă o importanță considerabilă, mai presus chiar decât medicamentele, in tratamentul fiecărei boale de stomac. Cercetările relative la compoziția chimică și experiența rezultată din practică, sânt bazele cari au servit la aprețierea esactă a diferitelor alimente. Considerațiunile ce urmează, sânt conforme cu ultima expresiune a științei.

Dintre toate alimentele, acela care presintă avantajile cele mai numeroase, este laptele. El se digeră cu inlesnire, fără să necesiteze multă muncă din partea stomacului și fără să excite căile digestive. Apoi, nu conține nici substanțe toxice numite toxine, pe cari le cuprinde in cantitate mai mare sau mai mică carnea. Din punctul de vedere al valorii nutritive, laptele se numeșce „aliment complect“ adică capabil a întreține viața, dacă este luat in cantitate suficientă; și ca probă, avem faptul că copilul mic trăeșce și se desvoaltă numai cu lapte. Pentru aceste motive, laptele constituie alimentul de preferință in toate boalele de stomac. Ajuns in stomac, laptele se coagulează sub forma unor chiaguri care in urmă sânt atacate de sucurile digestive. Micimea chiagurilor formate, joacă oare-care rol in digestiune. Dacă laptele femeii convine cu deosebire copilului mic, una din cause este și faptul, că chiagurile formate de laptele femeii, sânt mici și deci mai ușor digerate. Laptele de vacă, formează chiaguri mai mici ca cel de bivoliță. Laptele de bivoliță este mai bogat in substanțe nutritive, dar și mai greu ca cel de vacă. Laptele crud, se digeră mai ușor ca cel fiert, inse, putând conține microbi, nu este recomandabil decât in casuri excepționale și când sântem siguri de

proveniența lui. În cazurile când se prescrie unui bolnav, exclusiv laptele ca regim alimentar, cantitatea pe care trebuie s'o ia în timp de 24 de ore spre a se hrăni în deajuns, este de 3 litri. Constipația pe care o produce nutrirea îndelungată cu lapte, trebuie combătută prin laxative ușoare, cum sunt magnezia calcinată cu revent în cantități mici, extractul fluid de cascara sagrada, sare laxativă de Vichy, tamar indian, etc., sau prin clisme. Când în loc de constipație se ivește diaree, e un semn că laptele nu e bine suportat de stomac, din cauza fermentărilor anormale produse de microbi și a diletării organului. În aceste cazuri, se adaugă puțină apă de Vichy sau apă de Calie în lapte care mai poate fi și aromatizat cu câteva picături de rom sau apă de mentă, de melisă, de flori etc. După cazuri, se dă împreună cu alte medicamente, benzonafal (desinfectant al tubului digestiv) 2—4 gr. pe zi, or se face spălarea stomacului.

Laptele bătut, al cărui gust acrișor se datorește acidului lactic rezultat din fermentație, precum și laptele numit Kefir (fermentat într'un mod deosebit), au calitățile unui lapte deja digerat până la oare-care punct; de aceea sunt de o digestie ușoară și une-ori mai bine suportate decât laptele dulce. Valoarea lor nutritivă este foarte mare, înse întrebuițarea lor nu convine decât în anumite cazuri.

Zerul e format din apa laptelui încărcată cu zahărul și sărurile. Cura de zer diminuează pe nemăncate, dă foloase reale în unele boale de stomac.

Ouăle au ca și laptele o valoare nutritivă foarte mare. Sunt mai digerabile și deci mai bine suportate de stomac, cu cât sunt mai puțin fierte. Albușul este mai nutritiv și mai ușor decât gălbenușul. Convin în ori-ce boală de stomac, afară de cazurile când se prescrie regimul lactic exclusiv.

Carnea este de obicei reu suportată de stomac în cazurile când există o stare de iritație a acestui organ, cu producție abundentă de secrețiuni și senzații de arsură. Alte-ori, poate fi luată în cantități mici, înse tăiată foarte mărunt. Cea friptă, este mai bine digerat decât cea fiartă. Mai bine digerat înse, este carnea crudă tocată și pulverea de carne; acestea se dau sub diferite forme și preparațiuni, un oare-care timp, ca alimente-medicamente, pentru deosebita

lor valoare nutritivă și ușoara lor digestibilitate. Carnea animalelor tinere, e mai ușoară ca a celor bătrâne. Carnea de pui, apoi cea de miel și cea de vacă, sunt cele mai digerabile. Creerul fiert, este un aliment foarte prețios, adesea bine suportat, atunci când carnea se digeră mai cu greu. Carnea amestecată cu grăsime și aceea conservată a mezelicurilor, unt-de-lemnul, untul, grăsimile și toate mâncările grase, sunt proscrise cu desevărșire în boalele de stomac. Carnea unor pești ca șalaul și crapul, se digeră lesne; din contră, somnul, morumul și în genere peșcii grași precum și racii, au o carne indigestă. Stridiile înse se digeră foarte ușor, ceea ce face că pot fi utilizate cu mult succes în unele dispepsii.

Bulionul (zama de carne) foarte reputat ca reconstituant, nu are o mare valoare nutritivă, căci cuprinde aproape numai sărurile din carne. Luat înse la începutul mâncării, are o acțiune peptogenă, adică posedă facultatea de a înlesni producțiunea de suc gastric.

Pâinea (de preferință rece sau prăjită) și diferitele alimente făinoase, cum sunt cartofii, fasolea, linte (cea mai nutritivă dintre legumele uscate), orezul (cel mai puțin nutritiv), mazărea, etc., în cantități moderate, și cu deosebire mămliguța bine fiartă și în destul de moale, pot face parte din alimentația bolnavilor de stomac în multe cazuri. Aciditatea anormală a stomacului înse, face dificilă digestia substanțelor făinoase și înlesnește fermentările anormale; această stare, manifestată prin simțire de arsură, de acrimă, de dureri, sau un gust urit ce vine din stomac, face ca asemenea alimente să fie contraindicate, căci adesea exagerează sau întrețin simptomele de mai sus.

Acelaș lucru se poate dice și despre prăjituri și ori-ce dulceturi.

Legumele verzi, dintre cari sparanghelul și spanacul sunt cele mai nutritive, bamele, varza (care nu e indigestă, după cum se crede în general) ș. a., sunt bine suportate aproape în toate cazurile, cu condițiunea să fie foarte fierte și gătite fără grăsime sau cu foarte puțin unt proaspăt. Ele sunt necesare în dispepsiile însoțite de constipație.

Fructele, sunt susceptibile de aceleași obiecțiuni. Trebuie să fie în destul de coapte și mâncate la finele mesei, de preferință fierte.

FOLOSUL TELEFONULUI.

In privința beuturilor, toate acele care conțin alcool, sunt vătămătoare; ele întrețin boalele stomacului prin iritația și congestia membranei mucoase, înlesnesc procedura de abundente secrețiuni acide anormale și nimicesc acțiunea medicamentelor.

Țuică, rachiul, romul, coniacul, liquerurile, cu un cuvânt toate spirtoasele propriu zise sunt in boalele stomacului, adevărat „spirt peste rană“.

Berea in cantitate mică sau vinul câte un păhăruț la o masă și amestecat cu apă curată sau cu o apă minerală (mai adesea apă de Vichy) sunt singurele beături alcoolice ce se pot recomanda și numai in unele casuri.

Ceaiul, slab și ferbinte, luat la masă, e considerat de profesorul Germain Sée din Paris, ca cea mai bună beătură ce convine stomacului. La persoanele nervoase, ceaiul, fiind cauza excitației pe care o produce, poate fi înlocuit cu diferite infuziuni aromatice, cum e menta sau melisa.

Cafeaua de lapte luată dimineața, e bine suportată in toate casurile. Aproape acelaș lucru se poate dice și despre ciocolată, cu toată cantitatea mare de grăsime (unt de Cacao) pe care o conține.

Deosebit de apa obișnuită, care trebuie să fie filtrată, fiartă și in urmă venturată, și de apele gazoase (ce conțin cantități mai mari sau mai mici de acid carbonic) și cari nu sunt contradictate decât atunci când există o dilatare a stomacului, apele minerale alcaline, al căror tip este apa de Vichy, au o întrebuițare foarte întinsă, in tratamentul aproape al tuturor boalelor de stomac; ele se dau in doze determinate, pe când altele, ce conțin bicarbonat de sodiu puțin, cum e apa de Evian, se pot lua in ori-ce cantitate.

DR. I. POENARU

Reseda.

(Fine.)

Corso era splendid decorat la serbarea florilor, pe ferestri atârneau covoare frumoase, balcoanele erau acoperite cu mătăsuri luminoase, logele erau decorate cu tot soiul de ornamente. O casă voia să se întreacă cu cealaltă in decoruri și splendoare, dar cel mai frumos ornament era capul frumos de fetițe ce se ivia din ferestri. „Flori și fete!“ pareă a fi lozina dălei. In ingusta stradă de corso inaintau incet, ocolite de lume, doue rânduri de trăsuri in sus și in jos, un rând incoace și altul in colo și locuitorii incununați cu cununii de flori, aruncau unii ntr’altii buchete de flori mai mari sau mai mici; cele mai frumoase aruncături erau indreptate in sus ori in jos; in sus spre ferestrele unde erau fete și in jos de la ele cădeau pe capetele celor din trăsuri, pe spatele ori pe nasul lor. De sus mai plouă o adevărată ploaie de coșulețe de hârtie colorată, vibră peste marea undulătoare și făcea...

Pe balcoanele de la Palazzo Lamberto sta Giletta cu tatăl ei, lângă ei era un coș mare plin de buchete, din care Messer Lamberto imprășcia voios. El bombarda pe toți amicii și cunoscuții. Era deja golit coșul, numai camelia mai rămăsese, care inse o luă Giletta. Ea înțepenii între flori un inel de aur, simplu, dar frumos. In acest chip voi ea a-i da de priceput pețitoru-

lui ei Bertino. De mult aștepta după carul lui. Doară n’a luă parte la serbarea florilor? In fine vedă apropiindu-se carul lui. Dar cât de șod! In carul lui Bertino ședea și amicul aceluia, contele Moronti... Acum trebuia bine să țintească, ca să nu facă nimeritură greșită... Unu... doi... trei...

— Așă dară contessa Moronti! — strigă bătrânul.

— Dar eu nu voii așă! — dice Giletta tropolind cu picioarele.

— Șciai tu, ce voiai? — o intrerupse tată-seu rîdend, și adună de pe balcon toate florile ce le aruncaseră sutele de iubilanți, și le aruncă in capul contelui. Acesta salută vesel ivindu-se — nu fără greutate — de sub lavina mirositoare, și ținend într’o mână camelia și in alta strălucindu-i veriga cea de aur.

Toate aceste se întemplară într’o clipită. Intemplarea avu trebuință numai de câteva secunde ca să decidă soartea Gilettei. Ea-și mai esamina odată inima. Nu, nu sbocotia mai tare ca de altă dată. Obicnuitul, dîlnicul tic-tac, tic-tac! Ea nu iubiă nici pe unul, nici pe altul, s’ar fi măritat așă dară tot cu atâta plăcere după unul, ca și după celalalt. Intemplarea făcu din ea o contesă Moronti — voința ursitei trebuie să se implinească. Contele era nobil, elegant, și respectabil... Dar, dar era conte! Superbia i se revoltă iarăș. Dar de cumva oamenii vor dice că se mărită numai pentru cununa de conte... Din depărtare se apropiă iar echipagiul lui Bertino. Acum ședea singur acolo și tata observă că el, de la primirea corfei decidătoare e schimbat mai de tot, e mult mai plăcut, mai aședat, și totuș mai voios, poate că asupra lui nu făcu vre-o impresie rea aceasta întemplare. Într’adevăr un tiner charmant!... O roșeață trecu peste fața Gilettei. N’ar fi posibil oare să se schimbe hotărîrea ursitei. Mai căută un buchet. Corfa era goală, numai buchetul de resedă cu floarea de granat in mijloc mai era acolo, un lucru prea neinsemnat acesta, remas acolo de sigur din întemplare... Pe mână purtă ea o brațletă scumpă, decorată cu o inimă de pietri scumpe. O luă repede, o legă la buchetul de resedă și o aruncă in brațele lui Bertino.

Afară, la Poarta Salora, fata lui Gabbdeo iar e ocupată cu florile. A trecut „Getto dei fiori“, dar pentru ađi stă inainte altă festivitate, ca cea de eri ce comemorează pe „Rosaliile și Floralile“ vechilor Romani. Pe Piazza del Populo se va serbă așă numita bătaie de rose și iar se vor vedé pușcături mirositoare.

Bătaia cu rose e un resbel purtat între tinerele și tinerii nobili ai cetății. In piazză se edifică din bile de mătășă un fel de castel, a cărui păreți și coperiș erau panțerați cu covoare scumpe. Fetele apăreau ca Vestale, tinerii trebuia să le ajungă in fugă, să le prindă. Din castel se pușcă cu mandule, mere și alune muscatele; dar spre castel era iertat a țelui numai cu flori, și adecă cu rose. Mulți și-au cucerit miresele in astfel de lupte.

Bertino cu contele sunt prietini buni, ei au convorbit despre întemplările dălei de ieri de la corso și au venit la convingerea, că ambii sunt tot atât de cuminte ca și mai inainte. Unul posedă inelul cel de aur, celalalt inima din rubine și smaragde. Care este acelaș? Ei au dus lucrurile de bună voie la bătrânul Lamberto, și acesta — cu înțelepciunea lui — a decis, că acela-i va fi ginere, care la bătaia roselor va scoate pe Giletta lui dintre Vestale, punct!

Acum trebuia să se provadă cu munițiune. Ber-

tino știe bine, că cea mai bună e colo afară la Porta Salara, la frumușica Reseda, care în realitate e mai frumoasă decât toate damele cele decorate din balcoane, daună că e numai fata unui grădinar... Mititica țipă, când îi trecu Bertino pragul în florăria ei. Bertino purtă buchetul cel de resedă cu floarea de granat la vestmânt, de-a strânga, aproape de inimă! Așa dară florile-și aflară omul lor! Fierește nu mâna Resedei fu, din care sburară ele acolo... Bertino cercă cu insistență cauza țipetului ei... Nu-i nimic, s'a impuns numai cu o sirmă în deget. Dar iritarea o făcea și mai frumoasă — de cum eră în realitate, fața i se coloră, sinul i se ridică, toată frumseța ei se duplică! Bertino nu se putea sătură uitându-se la acest tip drăgălaș, o priviă dus pe gânduri, mirosul îi sui în cap, floricelele șoptiau în giurul lui: „Bertino, prostule de Bertino, te amorsezi într'un tip de marmoră rece și fără suflare și nu te alipești de frumoasa noastră regină, la care singur locuește adevărata iubire! Inima ei nu e din rubine și smaragde reci, în inima ei circulă sânge cald, ea trăește și miroasă.

De abia-ș aduce tinerul Bertino aminte de scopul venirii sale. El are trebuință de două sute buchete pentru bătaia florilor.

— Poate fi resedă? — întrebă micuța. Resedă cu flori de grante, ca în buchetul ăsta, ce-l legai ieri.

— Ce, dta ai legat buchetul acesta? — întrebă Bertino, și murmură ceva despre două sute de buchete, de cari avea trebuință, și cât vorbiă mai mult cu fetița, cu atât mai gigante eră numărul buchetelor abonate. Când se găta de ducă, eră aproape de cinci-spredece mii.

— Un nebun! — strigă tata florilor, — care audise întreg discursul.

— Gata deja, tată! — răspuse Reseda, distrasă și rescoliă la floricele; gata de sigur! Dar lucrul principal e încă de făcut, și aceasta ne impoartă.

Bombardările susuiu incoace și incolo. Tinerele fecioare erau destere în aruncat și unor tineri le încetă vederea și auzul, când primiau în fălci câte o lovitură bine țintită de măr. Dar se revangează, că buchet după buchet zboară în Vestale. Nu se mai vede soarele de rose, brânduși, viorele, lili, și narcise. Armata asedianțelor se tot apropiă. Garnisona se apără din resputeri; ea eră provădută cu pompe enorme și primii pe asalțatori cu salve întregi de apă de rose. Nu ajută nimic, scările fure acățate de muri și — la deal copii, în sus printre torenții de portocale, simburi pe mandulă și apă binemiroitoare.

De odată resună din tumult un glas inspăimântat. — Moare, ea moare! — Cine, cine? — Reseda, Reseda! — Frumoasa copilă eră tuturor bine cunoscută, bine vădută.

Unul dintre cei de înteu, ce audi strigătul după ajutor, e Bertino. În câteva sărituri e de-asupra troianului, apoi jos în cassamatele de flori și iar fu afară cu ea la aer liber. Îi udă templele cu apă, îi șopti în ureche vorbe plăcute și-i inspiră resuflarea lui printre buzele palide. În fine ea se trezi. Curând un car! Ingrigii și spăimântat, ca și când ar fi fost viața lui în pericol; o conduse acasă...

Giletta stă pe troian și vede totul. Ea devine gânditoare, ambiția ei prinde a slăbi și se gândi, că pentru fiii omenești, pe cari îi costă ori ce hotărîre o luptă dureroasă, poate nu e mai consult, decât să se împacă cu soarta... Din vorbele, ce iar se pornise, ea abia

are ceva... De-odată i se aruncă o girlandă de rose peste cap, două brațe puternice o prind, o sărutare înfocată-i arde pe buze — contele Moronti o făcuse prizonieră, vrând nevrând trebuia acum să i se supună.

În ziua cununiei trimise Bertino Brandani un buchet de camelii foarte frumos. Sub flori se află ascunsă o inimă de rubine și smaragde.

După câțiva ani — în care timp fu dus la Florența — se căsători și el și adecă cu o fată, ce veni de la Viena unde fu educată foarte bine în unul din institutele fondate de împăratul Iosif al II. Ce se ține de cultură, damele cele mai destinate de abia se putură măsura cu signora Brandani; cu frumseța și bunătatea inimei inse le întrecea pe toate. Gurile rele diceau că ea mai de mult a fost florăreasă. Unei prietene curioase, care o întrebă odată despre aceasta, îi arătă ea grădinele și plastariile ei, ba chiar și bine-mirositoarele ei resede.

— Aș fi prea rea, — duse ea, flusturând unele floricele, — dacă mi-aș nega originea. Florilor am de a mulțami norocul vieții mele.

Și din mii de clopoțele și boboci susuiă iarăș șoapta:

— Da, ea are dreptate. De nu o asurđiam noi, cine știe cât timp ar fi trebuit bunului Bertino, până să afle urma adevăratei iubiri? Să trăiască Reseda, frumoasa noastră regină!

(N. Fr. Pr.) Tradusă de:

I. POP RETEGANUL.

Poesii populare.

Din munții apuseni.

e-aș trăi să nu gândesc,
N'aș mai bătrâni din ce-a,
Nu pociu trăi fără gând,
Me bătrânesc fără rënd.

— Frunză verde ca nalba,
Spune-mi lele draga mea,
Mai iubești-me ori ba;
De nu me iubești, imi spune,
Să me las lete de tine.
— Frunză verde lemn domnesc,
Eu bade nu-mi bănuesc.
— Adă lele mâna dreaptă,
Și fă bine și me iartă,
De ți-oi fi greșit odată.

Frunză verde de pe spine,
Gată mândră cina bine,
Că pe sară cin cu tine.
— Da ȧeu eu că n'oi cină,
Până ce te-oi întrebă:
Doritu-m'ai mândr' o ba.
— Mândră, de nu m'ai dorit,
Me duc de unde-am venit,
Să ved cine m'a dorit,
Da dori-m'or fetele,
Că le-am purtat penele,
Și le-am sărutat gurile.

Culese de:

ELISEU M. CĂMPAN.

In parc.

Impresii.

In parc e jale multă, căci e toamnă. — Convoaie de frunze îngălbinite pribegesc din vîrfurile arinilor înalți la pămînt, acoperind poteci și straturi. Tufișurile din giurul straturilor sînt întroenite și ele de vrafuri de frunze. Ceața înveleşce totul, recea și înăbușitoarea ceață.

Toțul e posomorit, ca mort, numai țigileanul flecărește vesel pe o crenguță. Chitit sub gardul viu stă un pisoiu la pîndă, uitându-se galeș și poftitor la vrahia, ce intr'un picior, umflată în pene, stă pe vîrfurile gardului.

Intr'un colț al parcului, în mijlocul unui cerc de lugeri de mesteceni stă poetul, — o palidă statuă de marmoră. Vițe lungi de iederă se incolăcesc în giurul piedestalului și se înalță cuvioase, culcându-și capetele la picioarele poetului.

E laureat poetul! Doi ângerași, cu o bolnavă melancolie în față, îi incunună cu laurii gloriei fruntea increțită. — Stă gânditor și trist poetul și privește resignat la stolurile de frunze cum se scutur fără milă peste părăiașul ce se întinde șerpuiind dealungul parcului. — Toată frunza e un gând, toată frunza este un șir din versurile sale. Cu cât drag, cu câtă duioșie a mai cântat el despre toamnă! Cu fiecare frunză veșnică apunînd un vis frumos al omului, în fiecare toamnă cum moare omul, cum tot moare, — cum se apropie de iarna cea veclnică...

E liniște, profundă și mortală liniște, conturbată numai de suspinele line ale frunzelor când se desprind din rămurele.

Ceața se subțiază cu incetul și se imprășchie. Printre ramurile pleșuvite pîtrund razele de soare, înșeninînd trista față a poetului. Razele aceste par a alungă din fruntea încrunțată un roi de jalnice gânduri, iar buzele ângerașilor se ved încungiurate cu o aureolă, cu un dulce și sfînt suris...

Ușa ruginită a parcului cărtaie răgușită în vechile-i țîțini. Intră un trecător. E oaspele dîlnic al parcului. Ostenit se așază pe un scaun în fața statuei, dînd cu degetele subțiri binîșor la o parte nămeții de frunze. Trăsăturile feței celei veștedite, exprimă ruinele unei tinere vieți. Umerii obrajilor îi sînt debil și suspect imbujoși, ca frunzele ce înroșesc în pragul toamnei. O tuse seacă și înăbușitoare îi strînge peptul hîrbuit și-l incovoiaie. Cu ochii împăinjenți și adânciți în orbite privește sfîcios din când în când la statua tristului poet, la idealul vieții sale... singura lui mîngăiere în zilele nemiloase. Ore întregi stă așă șgulit și sgriburînd, cu ochii țintă la poet.

Versînd o lacrimă, apoi pleacă — istovitul!
Ce tristă este toamna vieții!...

Razele soarelui iarăș s'au ascuns. — Poetul și ân-

gerații privesc cu jale în urma trecătorului. — E liniște, profundă și mortală liniște, conturbată numai de suspinele frunzelor când se desprind din rămurele și de vioiul țigilean, ce flecărește pe o crenguță.

În parc e jale multă, căci e toamnă!

Sibiu.

FIDELIO.

Ilustrațiunile noastre.

Prințul Carol al României. La 3 octombrie 1893 a fost mare bucurie la curtea regală din castelul Peleș la Sinaia. Atunci s'a născut primul vîstlar al dinastiei Hohenzollern de pe tronul României, întîiul fruct al căsătoriei principelui Ferdinand de Hohenzollern cu principesa Maria de Edinburg, nepoata reginei de Anglia. Nou-născutul, în botezul severșit cu mare pompă, a primit numele Carol. De atunci a trecut trei ani și trei luni, micul prinț Carol a crescut mărișor și a învățat românește. Din multele sale pose, publicăm astăzi una, care ni-l înfățișează în uniformă de soldat, presintînd arma. Un portret foarte drăguț.

Primăvară iarna. Afară e ger grozav, cât poenesc lemnele și degeră paserile. Dar în florărie e primăvară, acolo trandafirii înfloresc și respîndesc o impresiune de primăvară. Frumoasa fiică a stăpînului se plîmbă vesel printre flori, își rupe niște rose proaspete și le sărută. Poate că sînt menite cuiva.

Folosul telefonului. Domnul și doamna nu s'au sculat încă, dar fata de casă tăgăseșoe prin odăi. De odată ajunge la telefon. I trece prin minte o idee. Acuma ar pute să vorbească cu George, care servește în a treia stradă. Ș-acolo e telefon și de sigur și acolo dorm încă domni. Aleargă iute la aparat și în câteva secunde conversația începe. „Ce ai visat, George?” Și așa mai departe. Ilustrația e făcută după tabloul lui M. Ehrler.

LITERATURĂ și ARTE.

Tabloul revistei de la Cotroceni. Pictorul Ajdukiewitz, care a fost însărcinat de monarcul nostru să facă tabloul revistei militare de la Cotroceni din toamna trecută, când cu visita împăratului și regelui Francisc Iosif în România, a sosit la București, unde va sta toată iarna, ca oaspe al regelui Carol, spre a termina lucrarea la care s'a angajat. Până aci dl Ajdukiewitz a făcut numai schița generală a tabloului. Dsa va eternisa revista de la Cotroceni în 3 tablouri, dintre cari monarcul nostru va dărua unul regelui Carol și altul conțelui Goluchowshi.

Șematismul arhidiececesei de Blaș. Am primit: „Șematismul veneratului cler al arhidiecesei mitropolitane greco-catolice a Alba-Iuliei și Făgărașului pe anul 1896”, care este primul șematism publicat sub arhipăstoria Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului dr. Victor Mihályi de Apșa, avînd o estensiune de 356 pagine. Din el scoatem următoarele date mai interesante: în arhidieceasa aceasta se află 10 stăle canonice, 2 vicariate, un vicar foraneu arhiepiscopesc, 32 de protopopiate, 706 de parochii, prunci școlari 46,498, credincioși 406.330.

Conspectul limbii germane. Dl. dr. Florian Stan, profesor la gimnaziul din Beiuș, a publicat sub titlul acesta o gramatică și sintaxă pentru școlile medii, civile și private. Autorul, după cum ne spune în prefață, s'a născut a concentra regulile cele mai de frunte și a le înșira în ordinea lor naturală, punând mai mare pond pe abaterile limbii germane. A întrefilat multe explicații după prăcșă și a încercat cu deosebire a preciza regulile tropice germane. Lucrarea nu este o „gramatică“ după usul de pân acum, ci un manual mai practic. Prețul 1 coroană.

Carte despre Christos. A apărut la Brăila, din tipografia Const. P. Nicolau: „Isus Christos și Reforma sa socială“, scriere tradusă după Julien Villecroze și tipărită în limba română pentru prima oară de preotul Cosma Moșescu, fost institutor și director al școlii primare No. 1. de băieți din Brăila. Cu o prefață de N. B. Locusteanu. Prețul 2 lei 50 bani.

GE NOU ?

Primul bal al Curții din București s'a dat în a-junul anului nou. La orele 10, regele și regina, principele și principesa României au intrat în sala tronului, unde au primit felicitările tuturor celor de față. Apoi, precedați de casa militară și urmași de doamnele de onoare, au intrat în sala cea mare de dans. Dansul începă numai decăt, în care timp regele și regina convorbiră cu cea mai mare parte din persoanele de față. La ora 1 și jumătate s'a servit supeul. Regele și regina, principele și principesa, urmași de mai bine de 200 oaspeți, au luat parte în prima serie, după care mai urmară încă alte serii. În tot timpul supeului, dansul a urmat neîntrerupt cu aceeași animație. Principele și principesa au luat parte la diferite dansuri în tot timpul balului. La orele 3 regele și regina s'au retras în apartamentele lor; iar principele și principesa au rămas până la orele 5 dimineața, când s'a terminat balul.

Bal românesc la Timișoara. Tinerimea română din Timișoara arangiază cu concursul tinerimei române din Arad, Lugoj, Oravița și giur, la 3/15 februarie 1897 în reduta otelului „Clironomul Rudolf“ din Timișoara-Cetate concert împreună cu dans. Comitetul arangiator: Dr. Aurel Cosma, president; Romul Cărăbaș, vicepresident; D. Voniga, secretar; Arcadie Oprean, controlor; dr. Valeriu Mezin, cassar. George Adam, Vasil-Arjoca, dr. Cornel Beșan, Mihaiu Bredicean, George Breban, Alesandru Buibaș, Francisc Buzariu, Valeriu Gaița, dr. Mihaiu Gropșan, Cornel Jurca, Tit Mălăiu, Pompei Marcu, Alesandru Marta, dr. George Miclea, Constantin Mișici, Adrian Nedelcu, drd Coriolan Nedelcu, dr. Ioan Nemet, Victor de Papp, dr. Ioan Popovici, dr. George Proca, Octavian Puticiu, Petru Șepețian, Liviu Tămășdan, dr. Iuliu Tămășel, Aureliu Trif, Aureliu Vălean. Venitul curat se destinează Alumnului gr. or. din Timișoara. Inceputul la 8 ore sara.

Carneval. La Blăș Reuniunea femeilor române va arangia astăzi la 23 ianuarie în sala seu în otelul Univers; venitul curat s'a destinat în folosul numitei reuniuni. — La Bran tinerimea română a dat le 7/19 ianuarie o petrecere cu dans, în otelul Buceciu, în folosul Reuniunii femeilor române. — La Brașov Reuniunea femeilor române va da astăzi la 11/23 ianuarie bal în sala redutei orășenești.

Neorolog. Grigoriu Silași, doctor de teologie și doctor onorar de filosofie, fost vicedirector la seminariul Sta Barbara din Viena, fost profesor de limba și literatura română la universitatea din Cluș, membru onorar al Academiei Române, protopop onorar și asesor consistorial în archidieceza gr. c. de Alba-Iulia și Făgăraș, fost director executiv al reuniunii de credit și economii „Economul“ din Cluș, președinte și membru al mai multor societăți culturale, unul din fruntașii culturii noastre naționale, bărbat cunoscut și stimat în toate părțile, a încetat din viață la Năsăud în 5/17 ianuarie, în etate de 61 ani.

Călin্দarul săptămănei.

Dumineca după botelul Dni, Ev dela Matei c 4, gl. 2, a iav 2.			
Ziua sapt.	Călin্দarul vechiu	Călin্দ. nou	Sorele.
Duminecă	12 Martir Tațiana	24 Timoteu	7 41 4 14
Luni	13 Mart. Emil	25 întorc. lui S.	7 40 4 16
Mărți	14 SS. PP. ucși în Sinai	26 Policarp	7 38 4 18
Mercuri	15 Preacuv, Pavel	27 Ioan Crisost.	7 37 4 19
Joi	16 Înch. Janț. Ap. Petru	28 Carol cel m.	7 36 4 21
Vineri	17 † Cuv. Antonie	29 Francisc Sal.	7 34 4 23
Sămbătă	18 SS. Anastasiu și Ciril	30 Adelgunda	7 33 4 25

Numerul acesta se trimite încă tuturor abonaților noștri cari au obiceiul a plăti. Rugăm pe toți aceia, cari nu mai vor să aibă foaia noastră, să binevoiască a ne înna-poia nr. acesta, ca să-i ștergem din registru. Cei ce vor să țină foaia și în viitor, sânt rugați a ne respunde costul, căci abonamentele se plătesc înainte.

Proprietar, redactor respunďător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

“VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

1-12

Direcțiunea institutului.